

ณ ปัจจัย

๑. ณ ปัจจัย มีอำนาจให้พฤทธิสระต้นธาตุ คือ อ เป็น อา, อิ อี, เป็น เอ, อุ ู เป็น โอ
๒. ลบ ณ ปัจจัยเสีย อ
๓. ถ้างหลังธาตุที่มี จ เป็นที่สุด แปลง จ เป็น ก เช่น
วิปาโก
โสโก
๔. ถ้างหลังธาตุที่มี ช เป็นที่สุด แปลง ช เป็น ค เช่น
ปริจาโค
โกโค
สัวิภาค
๕. ถ้า กรุ ธาตุ มี ปุรุ สั อุ ปรี เป็นบทหน้า แปลง กรุ เป็น ข หรือ ขร ได้ เช่น สงขารุ (สมโม)
๖. ถ้างหลังธาตุพยางค์เดียว เป็น อา แปลง อา เป็น อาย เช่น
ทาย ทายั (วตุฏ)
๗. เป็นได้ทุกรูป
กัตตุรูป กัมมรูป ภาวรูป
-กัตตุรูป เช่น กम्म กโรตตีติ กम्मกาโร (ปุคฺคโล)
-กัมมรูป เช่น ยุญชิตพฺพนฺติ โยคฺคั (วตุฏ)
-ภาวรูป เช่น ยุญชฺนั โยคฺคั
๘. เป็นได้ทุกสาธนะ
กัตตุสาธนะ เช่น กम्म กโรตตีติ กम्मกาโร (ปุคฺคโล)
กัมมสาธนะ เช่น ยุญชิตพฺพนฺติ โยคฺคั (กम्म)
ภาวสาธนะ เช่น สัชฺชชฺนั สัศคฺโค
กรณสาธนะ เช่น .เป็นเครื่อง เป็นเหตุ...
สัมปทานสาธนะ เช่น
อปาทานสาธนะ เช่น
อธิกรณสาธนะ เช่น ...เป็นที่.....
๙. ปุงลิงค์ แจกอย่าง ปุริส
๑๐. อิตถิลิงค์ ลง อา ปัจจัยเครื่องหมายอิตถิลิงค์ กम्मกามา แจกอย่าง กณฺญา
๑๑. นปุงสกลิงค์ แจกอย่าง กุล

แปรรูปวิเคราะห์ใน ๓ ปัจจัย

โย ปุคฺคโล กมฺมํ กโรติ อิติ โส กมฺมกาโร (ปุคฺคโล)

โย อาพาโห รุชฺชติ อิติ โส โรโค (อาพาโห)

ชนา อวสหนฺติ เอตฺถ ปเทเส อิติ โส อวาโส (ปเทโส)

วิธีวิเคราะห์ใน ๓ ปัจจัย

สฺวณฺณํ กโรตีติ สฺวณฺณกาโร (ปุคฺคโล)

ปตฺตํ คณฺหาตีติ ปตฺตคฺคาโห (ปุคฺคโล)

ทวารํ ปาเลตีติ ทวารปาโล (ปุคฺคโล)

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. จงวิเคราะห์นามกิตก์ต่อไปนี้
 - ก. ฌมฺมกาโม (ภิกฺขุ)
 - ข. กามโภคี (ชโน)
๒. จงแปรรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้
 - ก. ยฺยชิตฺตพฺพหนฺติ โยคฺคํ (วตฺถุ)
 - ข. วิหฺรติ เตนาติ วิหาโร (ฌมฺโม)